

Suksessfaktorer ved jurhelserådgivning i norske melkekubesetninger

ANNE CATHRINE WHIST¹, OLAV ØSTERÅS² OG LIV SØLVERØD³
Helsetjenesten for Storfe/Tine Rådgivning¹, Institutt for
produksjonsdyrmedisin/Norges Veterinærhøgskole², Mastittlaboratoriet i
Molde/Tine BA³

Innledning

God kommunikasjon er helt essensielt i god rådgivning. Kommunikasjon (fra latin: *communicare*, «gjøre felles») er en betegnelse på overføring eller utveksling av informasjon mellom personer. Mer presist kan vi si at kommunikasjon er den prosessen der en person, gruppe eller organisasjon (sender) overfører en type informasjon til en annen person, gruppe eller organisasjon (mottaker) og der mottaker(ne) får en viss forståelse av budskapet (Kaufmann & Kaufmann 2003). I praksis er kommunikasjonsprosessen mer en toveisprosess enn en enveisprosess, hvor det foregår gjensidige tilbakemeldinger og gjensidige tolkninger

Jurhelserådgivning er komplisert, krevende og utfordrende. Årsakene til høyt celletall og mastitt er multifaktorielle og det finnes derfor mange ulike innfallsvinkler og måter som jurhelseproblemer kan løses på hos den enkelte gårdbruker. Jurhelserådgivning skal tilpasses den enkelte gården, den enkelte kua og ikke minst den enkelte gardbruker. Dette er en krevende prosess og det krever gode kommunikasjonsevner hos veterinæren hvor god kommunikasjon bidrar til å høyne kvaliteten i rådgivningen. En åpen og god kommunikasjon mellom gardbruker og veterinær bør sees på som et strategisk virkemiddel for veterinæren da det å bygge gode relasjoner skaper god anseelse, men det er også viktig for systematisk å bygge opp et godt omdømme som rådgivende veterinær.

Materiell og Metode

Høsten 2002 til våren 2005 har det pågått et klinisk feltforsøk i 215 melkekubesetninger i Norge. Tre veterinærpraksiser i Midt-Norge samt 3 veterinærpraksiser på Jæren deltok. Sintidsterapi, spenedypping med jod og speneforsegling ble prøvd ut på besetningsnivå i 2 år. Produsentene ble bedt om å ta månedlige celletallsprøver og speneprøver av høycelletallskyr ved avsining (geometrisk middel siste 3 prøver >100 000 celler/ml), av alle kliniske mastitter, og av alle kyr 6 dager etter kalving. Det ble tatt speneprøver av alle kyr ved oppstart, etter 1 år og etter 2 år. For mer detaljert forsøksprotokoll, se Whist et al., (2007)

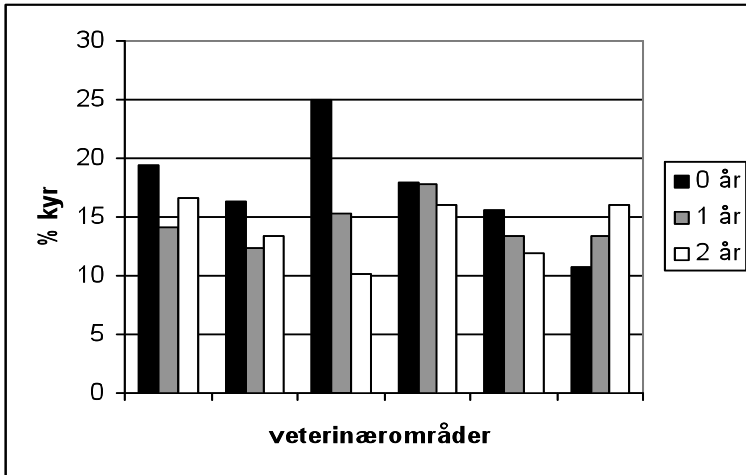
I etterkant av feltforsøket ble det sendt ut et spørreskjema som alle deltagende produsenter og veterinærer ble bedt om å besvare. Spørreskjemaet til veterinærene inneholdt færre spørsmål enn produsentenes, men mange av spørsmålene var like. Produsentene ble bedt om å svare på driftsform, melkerutiner, hygiene under melking samt deres oppfatning av feltforsøket de hadde deltatt i. Det ble stilt spørsmål om deres forventninger til forsøket samt om jurhelsesituasjonen i besetningen hadde endret seg i løpet av forsøksperioden. Det ble også spurt om veterinæren hadde bidratt til at jurhelsesituasjonen var blitt bedre.

Veterinærene ble bedt om å svare på hvordan de så på seg selv som motiverende fra gardbrukeren og som pågangsdrevne under forsøket samt hvordan de oppfattet de ulike produsentenes fremgang eller tilbakegang under forsøket mht celletall og klinisk mastitt.

Resultat og Diskusjon

Totalt 178 besetninger gjennomførte feltforsøket, men kun 164 besetninger besvarte spørreundersøkelsen. For mer informasjon rundt inklusjons- og eksklusjonskriterier, se Whist et al., 2007. Alle de involverte veterinærene besvarte undersøkelsen. I utgangspunktet var det store forskjeller mellom prevalensen av *Staphylococcus aureus* og *Streptococcus dysgalactiae* ved oppstart av forsøket i de ulike veterinærrområdene. Årsakene til dette kan være lavere smittepress i enkelte områder, mer systematisk prøvetaking av mastitter og høycelletallskyr med anbefalinger om sinbehandling eller utrangering av kyr med dårlig prognose. Ut ifra spørreundersøkelsen var det ingen forskjeller mellom melkehygien og melkingsteknikken i de ulike veterinærrområdene.

Det var store variasjoner mellom de ulike veterinærrområdene når det gjaldt reduksjon av *S.aureus* og *Str.dysgalactiae* prevalensen, se figur 1 og 2. Det som er svært interessant å observere er at de veterinærrområdene som hadde de største reduksjonene av *S.aureus* og *Str.dysgalactiae* var de veterinærrområdene hvor produsentene svarte at veterinærene hadde fulgt de tett opp. Produsentene følte at de hadde ervervet seg kunnskap om forebygging av jurhelse og at de hadde blitt godt ivaretatt av sine veterinærer. Dette anså de som den viktigste suksessfaktor for at nettopp sin besetning hadde oppnådd gode resultater i forsøket. De veterinærrområdene som ikke oppnådd reduksjon av *S.aureus* og *Str.dysgalactiae* var områder hvor produsentene var skuffet over resultatet fra forsøket, de hadde fått lite eller ingen oppfølging fra veterinærene og de anså forsøket som en fiasko.

Figur 1. Prevalensen av *S.aureus* i de ulike veterinærområdene, på kunivå, ved oppstart og etter 1 og 2 år.

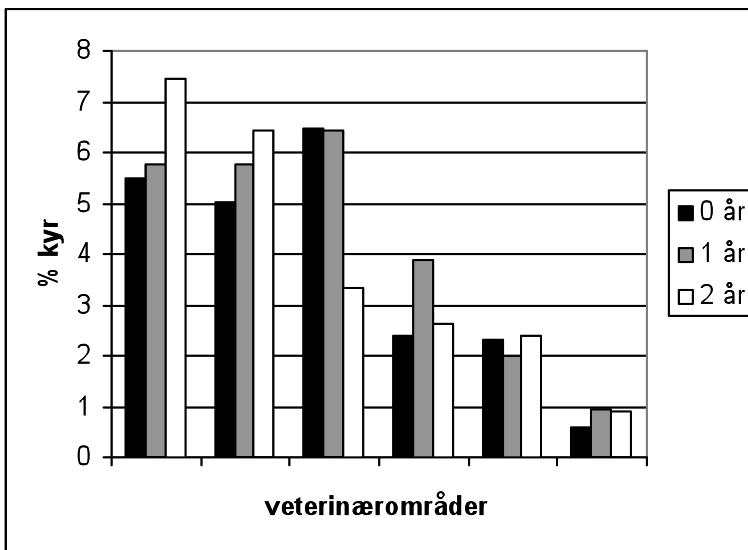

Fig.2 Prevalensen av *Str. dysgalactiae* i de ulike veterinærområdene, på kunivå, ved oppstart og etter 1 og 2 år.

Blant de spurte veterinærene var det ikke godt samsvar mellom oppnådd resultat i sine respektive områder og hva veterinærene selv følte de hadde bidratt med. I de områdene hvor resultatene uteble la veterinærene ansvaret over på gardbruker. De aller fleste synes selv de hadde forklart forsøksprotokollen godt og de hadde bidratt til å øke forståelsen for god jurhelse hos gardbrukeren, men noen innrømmet at de kanskje hadde lagt litt for mye ansvar over på gardbruker og at de hadde regnet med at gardbrukerne fulgte opp forsøksprotokollen selv.

Økende krav fra omverden og sterkere konkurranse mellom ulike aktører på markedet krever at rådgivende veterinærer til enhver tid skaffer seg den kompetansen som forventes. Ingen profesjonell rådgiver blir noen gang utlært. Profesjonell atferd forutsetter alltid god faglig innsikt, erfaringsbasert forståelse for kundens behov, god og tydelig kommunikasjon, en moralsk ryggrad og etisk atferd. Jurhelserådgivning bør derfor løftes kraftig gjennom et sterkere fokus på profesjonalitet. Ved å integrere de tre viktige områdene rådgivning, etikk og kommunikasjon vil veterinærene fremstå med troverdighet og profesjonalitet.

Referanser

Kaufmann, Geir, & Kaufmann, Astrid. (2003). Psykologi i organisasjon og ledelse (3. utg. Ed.). Bergen: Fagbokforlag

Whist, A.C., Østerås, O., Sølvørød L.

Staphylococcus aureus and Streptococcus dysgalactiae in Norwegian herds after introduction of selective dry cow therapy and teat dipping
J. Dairy Res. 2007. 1-8